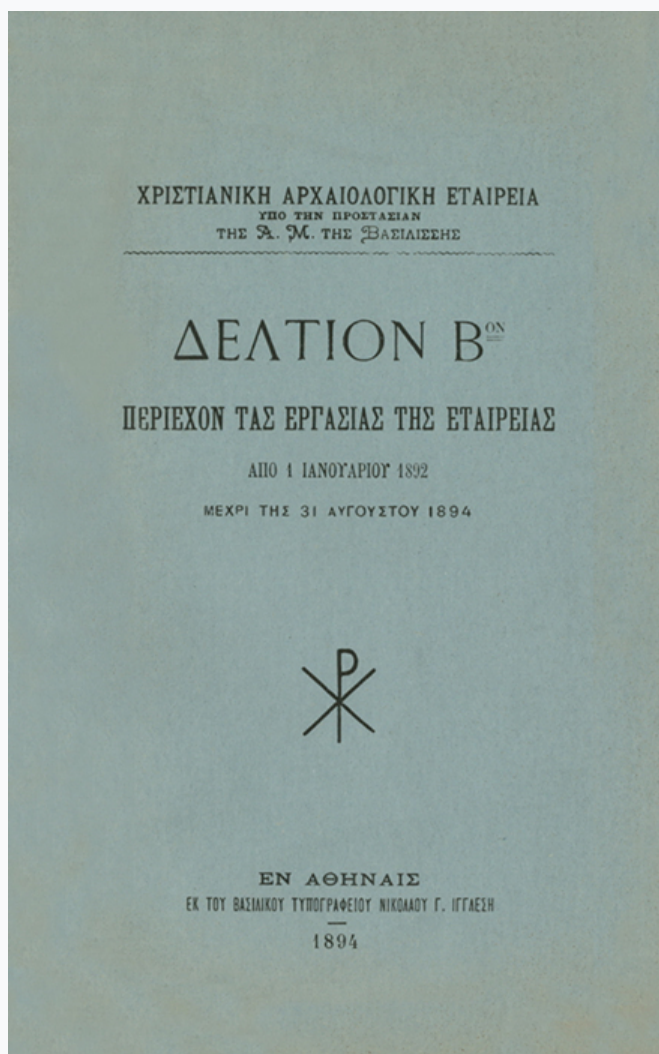

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 3 (1903)

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1894-1902), Περίοδος Α'

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του 1896

Γεώργιος ΛΑΜΠΑΚΗΣ

doi: [10.12681/dchae.1553](https://doi.org/10.12681/dchae.1553)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΛΑΜΠΑΚΗΣ Γ. (2013). Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του 1896. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 3, 37-51. <https://doi.org/10.12681/dchae.1553>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής
Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του
1896

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1894-1902), Περίοδος Α' • Σελ. 37-51

ΑΘΗΝΑ 1903

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Γ. ΔΑΜΠΑΚΗ

Διευθυντοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου

ΜΕΛΕΤΑΙ, ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ 1896

Φίλοι ἐταῖροι,

Α'. Κατάστασις τοῦ Μουσείου.

ατὰ τὸ ληξάν ἤδη ἔτος 1896 εἰσῆλθον ἐν τῷ Μουσείῳ
ἡμῶν ἐν ὅλῳ 114 ἀντικείμενα ἐγγραφέντα ἐν τῷ κώδικι
τοῦ Μουσείου ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 2209—2322.

ἤτοι εἰσῆλθον		προῆλθον δὲ	
Χειρόγραφα	60	Ἐκ δωρεᾶς	89
Χειρόγραφα ἐπὶ μεμβράνης	2	Φροντίδι Διευθύνσεως	10
Βιβλιοθήκη Πασπάτη	58	Ἐξ ἀγορᾶς	15
Φωτογραφίαι	13		
Ἀρχιτεκτ. κατόψεις	3		
Τὸ ὅλον	114	Τὸ ὅλον	114

Ὡς ἐκ τοῦ βιβλίου δὲ τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ Μουσείου ἡμῶν ἐξάγεται, οἱ ἐπισκεφθέντες αὐτὸ κατὰ τὸ ἔτος 1896 ἀνέρχονται εἰς 3150. ἤτοι ἐπεσκέφθησαν τοῦτο κατ'

Ἰανουάριον	325	Ἰούλιον	240
Φεβρουάριον	210	Αὐγούστον	320
Μάρτιον	420	Σεπτέμβριον	360
Ἀπρίλιον	608	Ὀκτώβριον	126
Μαῖον	195	Νοέμβριον	103
Ἰούνιον	120	Δεκέμβριον	123
Τὸ ὅλον 3150 (1)			

Β'. Περιηγήσεις ἡμῶν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1896, εἰ καὶ περὶ τὴν δύσιν τῆς ἡμετέρας νεότητος εὐρισκόμεθα, (καὶ γὰρ τὸ 42^{ον} τῆς ἡλικίας ἡμῶν διατρέχομεν), οὐχ ἥττον πλήρεις ζωῆς καὶ ποιήσεως ἐπεσκέφθημεν τὴν Ἰτέαν, τὴν Ἀμφισσαν, τὴν παρὰ ταύτῃ Μονὴν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, τοὺς Δελφούς, τὴν Δεσφίναν, τὴν Ἀντίκυρραν, τὴν Λαμίαν, τὴν Ὑπάτην, τὴν παρὰ ταύτῃ Μονὴν τοῦ Ἀγάθωνος καὶ τὴν Στυλίδαν.

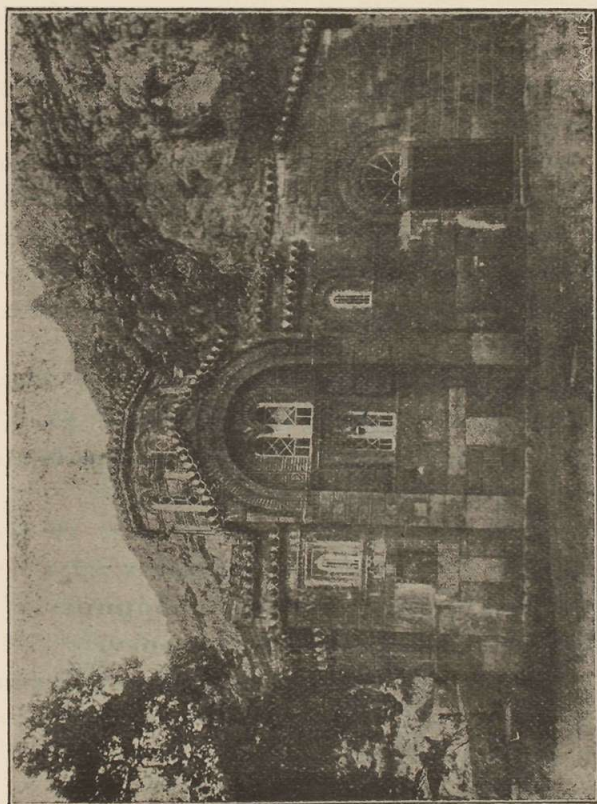
Αἱ σπουδαιότεραι δὲ τῶν μελετῶν ἡμῶν κατὰ τὰς περιηγήσεις ταύτας εἰσὶν αἱ ἑξῆς :

Ἐν Ἀμφίσσῃ τῇ 7 Αὐγούστου 1896 ἐπεσκέφθημεν τὸν ἀρχαῖον ναὸν τοῦ Σωτῆρος, κάλλιστον οἰκοδόμημα Βυζαντινῆς τέχνης (Εἰκ. 8), φέρον πλούσια κεραμοπλαστικὰ κοσμήματα καὶ διασῶζον τὴν χρῆσιν τῶν διαστύλων καὶ θωρακίων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

1. Ἐνεκα τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, γνωστὸν ὅτι ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους ἐν Ἀθήναις ἦτο μεγίστη. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς πληροφορίες τοῦ φύλακος ὑπαλλήλου οὕτε τὸ τέταρτον τῶν ἐπισκεπτομένων ἐνεγράφετο, συμπεραίνομεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν ἀνῆλθε περίπου εἰς 12000.

Ἡ Ἁγία Τράπεζα τοῦ ναοῦ τούτου στηρίζεται ἐπὶ τριῶν κιονίσκων πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Φωτογραφικὰ ἀπότυπα τοῦ ναοῦ τούτου κατεχωρήσαμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2313—2316· ἀρχιτεκτονικὴν δὲ κάτοψιν καταθέσαμεν ὑπ' ἀριθ. 2318.

Εἰκ. 8.
Ὁ ἐν Ἀυφιδίῳ ἀρχαῖος Βυζαντινὸς ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως
τοῦ Σωτῆρος

Ἐν δὲ τῷ φρουρίῳ Ἀμφίσσης καταμετρήσαμεν τὸν ἡρειπωμένον ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας μῆκ. μέτρ. 15 πλ. 9.10.

Τῇ 9 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν τὴν παρὰ τὴν Ἀμφισσαν Μο-
νὴν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ.

Ὁ ναὸς ταύτης καταστραφείς τῷ 1870 ὑπὸ σεισμοῦ ἀνηγέρθη

νέος. Θαυμάσιον τὸ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ξυλογεγλυμμένον εἰκονοστάσιον, ἔργον Ἀναστασίου Ἡπειρώτου (1). Φωτογραφικὸν ἀπότυπον τούτου καταθέσαμεν ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2307 τὴν δὲ Ἀρχιτεκτονικὴν κάτοψιν ὑπ' ἀριθ. 2319.

Τῇ 11 Αὐγούστου, λάτρεϊς τῆς ποιήσεως τῶν Προγόνων, προλουσθέντες εἰς τὰ νάματα τῆς Κασταλλίας, ἐπεσκέφθημεν τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῶν Δελφῶν, ὧν τὸ μαντεῖον ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος ἐσίγησε. Διὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐν Δελφοῖς χριστιανικῶν μνημείων ἰδιαιτέραν ἐπιθυμοῦμεν νὰ συγγράψωμεν μονογραφίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα « Χριστιανικοὶ Δελφοὶ » πραγματευομένην περὶ τῶν ἐκεῖσε ἐπιγραφῶν, τῶν ἀναγεγλυμμένων μαρμάρων, καὶ τῶν κιονοκράνων, ἐφ' ὧν ἀπεικονίζεται τὸ ἱερὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μονόγραμμα. (2). Μνείας ἄξιον ὅτι παρὰ τὴν Κασταλλίαν πηγὴν, ἐν ἣ ἐλούοντο οἱ ἔθνηκοι ἡμῶν πρόγονοι, νῦν εὔρηται ὁ ναῖσκος τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, οὗ φωτογραφικὸν ἀπότυπον καταθέσαμεν ὑπ' ἀριθ. 2812.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρειπίων περιεσώθη τὸ μετόχιον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μ.κ. μέτρ. 9,55 (ἄνευ τῆς κόγχης) πλ. 7, τὸ ὅποιον δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν « ἀνεκτίμῳτον μουδεῖον τῆς Χριστιανικῆς τέχνης ».

Οὕτως ἐσωτερικῶς ἐπὶ τῶν στύλων τοῦ ναοῦ κατὰ τὴν ἐρμηνησίαν τῶν Ζωγράφων (3) ἀναγινώσκουμεν τὰ ἐξῆς τέσσαρα ρητά.

1. Τοῦτον τὸν οἶκον ὁ πατὴρ ὠκοδόμησεν.
2. Τοῦτον τὸν οἶκον ὁ υἱὸς ἐστερέωσεν.
3. Τοῦτον τὸν οἶκον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνεκαίνισεν.
4. Τριάς ἁγία Δόξα σοι.

1. Οὗτος ἐστὶν ὁ κατασκευάσας καὶ τὸ εἰκονοστάσιον τοῦ ἐν Γαλαξειδίῳ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικολάου.

2. Τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν προλαβὼν, ὁ κ. J. Laurent ἐξέδωκεν ἰδίαν πραγματείαν ὑπὸ τὸν τίτλον « Delphes Chrétien » ἐν τῷ « Bulletin de correspondance Hellénique, Paris ». Τὸ ἐν σελίδι 244 τῆς πραγματείας ταύτης σχημ. 13, βεβαίως κατὰ λάθος ἐτέθη ἀνάποδα.

3. Ἑρμηνεία τῶν Ζωγράφων Διονυσίου ἱερομονάχου. — Ἀθήναι 1853 σελ. 252.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἀνέγνωμεν τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας :

Ἔλαβε τέρομα ὁ θεῖος οὗτος οἶκος δι' ὑπομονῆς ἐν μέσῳ χρό-
νῳ | δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦ ἐρεστώτος χρόνου τὸ χιλιοστὸν καὶ
ἐκατὸν ἐπιτάκεις τεσσαρακοστὸν | τρίτον τῷ σωτηρίῳ δόξα μεγί-
στη τῇ ζωοδόχῳ Κορίνθῃ | τῇ λυτρωσάσῃ ἡμᾶς ἐκ τῶν κινδύνων
καὶ ἐπιβούλων δεινῶν | ἀντιμάχων θύτης συμέδῳ ταπεινὸς κτί-
τωρ | ἅμα συν Φιλοθέῳ καθηγούμενῳ.

Ἰστορήθη καὶ ἐκαλλωπίσθη ὁ θεῖος καὶ πανσεπτος ναὸς τῆς
ὑπεραγίας Θεοτόκου δι' ἐξόδου | καὶ μόχθου τοῦ ἐντιμοιότατου καὶ
ἐκλαμπροτάτου σιῶρ Κσώλου (=Κονσόλου; κυρίου) Ἰωάννου Ντοιου
τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων ἐπὶ τῆς ἱεραρχίας τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου
Κυρίου Ἀγαπίου | ἡγούμενεύοντος τοῦ πανοσιοτάτου Πγκ Κυ-
ρίου παγκρατίου 1751 | Κατὰ μῆνα Ἰανουάριον 14.

Διὰ τὴν λαμπρὰν δὲ αὐτῶν σύνδεσιν διακρίνονται αἱ εἰκόνες τῆς
Σταυρώσεως, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς μεταλήψεως τῆς
᾽Οσίας Μαρίας διὰ τοῦ Ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, καὶ τοῦ Ἀγίου Νικολάου
τοῦ Καρπενησιώτου, μαρτυρήσαντος τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1672,
κρατοῦντος ὧν, ἐν τῶν συμβόλων τοῦ ἑαυτοῦ ἐπαγγέλματος
(παντοπώλου) καὶ φέροντος περίεργον τὴν ἐγχώριον αὐτοῦ περιβο-
λὴν. (1)

Ἐν τῷ Ἱερῷ βῆματι ἐπὶ τοῦ μύακος εἰκονίζεται ἡ πλατυτέρα
τῶν Οὐρανῶν, ὅφ' ἦν ἡ θεία Λειτουργία, τῶν Ἀγίων ἀγγέλων λι-
τανευόντων τὸν Ἰησοῦν ὡς ἐν ἐπιταφίῳ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς :

« Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν ».

Κατωτέρῳ δὲ εἰκονίζονται οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας
συλλειτουργοῦντες.

Ἐν δὲ τῷ Διακονικῷ λίαν ἐντέχνως παρίσταται ὁ Ἅγιος Λαυ-
ρέντιος γονυκλινὴς βράζων τὸ ζέον ἐπὶ τοῦ θυμιαματηρίου. (2)

1. Ἰδὲ βίον αὐτοῦ Δουκάκη Συναξαρ. Μῆν Σεπτέμβριος.

2. Φρίκη καταλαμβάνει ἡμᾶς πληροφορομένους ὅτι ἡ Γενικὴ Ἐφορεία τῶν
ἀρχαιοτήτων δηλ. ὁ κ. Καθθαρία ἐπέτρεψε τῇ Γαλλικῇ Σχολῇ τὴν κατεδάφισιν
τοῦ περιστέμνου τούτου μνημείου ἐπὶ τῇ κενῇ ἐλπίδι μὴ τι ὑπὸ τὸν ναὸν κρύ-
πεται.

Καὶ τὸ μὲν ναΐδιον μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῶν καὶ τῶν ἀνεκτιμήτου

Τῇ 13 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν τὴν Δεσφίναν, σεμνὴν πατρίδα τοῦ ἤρωος ἐπισκόπου Ἡσαίου, τοῦ μικρὸν πρὸ τοῦ Ἀθανασίου Διάκου μαρτυρικῶς φονευθέντος. Ἐν τῷ μικρῷ ναυίδίῳ τῆς Ἀγίας Τριάδος, νεκροταφείῳ τῆς Δεσφίνης, μ.κ. 9.10 πλ. 3 90, ἐσπουδάσαμεν τὰς ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ἀγιογραφίας τοῦ 1332 Θεοδώρου καὶ Κωνσταντίνου Ἀναλητῶν ἱερέων καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Στηριότη, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης :

ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΘΗ ΕΚ ΒΑΘΡΩΝ ΚΑΙ ΕΖΩΓΡΑΦΙΟΥ Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ
ΝΑΟΣ ΟΥΤΟΣ | ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΓΑ-
ΒΡΙΗΛ ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ) ΑΝΔΡΩΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΕΟΛΟΓΟΥ
ΔΗΛΑ ΚΟ | ΠΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΙΕΡΕΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑ-
ΛΗΤΗ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΙΕΡΕΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΗΤΗ ΚΑΙ ΚΩΝ-
ΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΣΤΗΡΙΟΤΗ ΕΤΟΣ ς.ο.μ.ε.ν.ε.ι. (=6840=1332
ἐνδικτιῶνος ἀντὶ ἐνδικτιῶνος πέμπτῃς καὶ δεκάτης).

ἀξίας ἀγιογραφιῶν καὶ τῆς εἰκόνης τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Καρπενησιώτου, φέροντος τὴν ἔθνικὴν αὐτοῦ περιβολὴν διὰ παντός κατεστράφη, οὐδὲν δὲ ὑπὸ τὸν ναὸν εὗρέθη.

Καὶ ὅμως, ἀντὶ νὰ θρηνησῇ ἡ Γενικὴ Ἐφορεία τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπὶ τῇ ἀνεπανορθώτῳ ἔθνικῇ ζημίᾳ ταύτῃ, ἐν χαρᾷ παρέστη ἐκεῖ τῇ 19 Ἀπρ. τοῦ 1903 τοῖς ξένοις συνεορτάζουσα, ἀδιάφορον ἂν μία μεγάλη περίοδος τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας ἀπώλετο. Ἡ περίοδος αὕτη ἦτο Χριστιανικὴ. Τὶ κοινὸν μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλλάδος ; Οὕτως ἐσκέφθη ὁ φίλος ἡμῶν καὶ οὕτως ἔπραξεν τοῦτο δὲ λίαν ἐπιεικῶς υπομνήσκει ἡμῖν, νομίζομεν, τὸ Δισώπειον «ὦ κάκιστα ζῶα, τῶν οἰκιῶν ἡμῶν ἐμπιπραμένων αὐτοὶ ἤδετε ».

Εἰς ἄλλα κράτος ὑπὸ πατρικὴν Κυβέρνησιν, τὴν ἑαυτῆς ἱστορίαν καλῶς ἐγνωσῶσαν, οὐδέποτε οὐκ ἐπιτρέποντο τοιαῦται ἀνισόρροποι προτιμήσεις ἐπὶ μεγίστῃ βλάβῃ τῆς ἐνιαίας Ἱστορίας τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους.

Καὶ ὅπως μὴ δόξωμεν ὅτι εἰκὴ καὶ ἀνευ λόγου λέγομεν ταῦτα παρατέμπομεν εἰς τινὰς μόνον τῶν ἐπελθουσῶν ἀνεπανορθώτων καταστροφῶν οὕτω παράβαλε Ν. Ἐφημ. 30. Σεπτεμβρίου 1888. 4 Ὀκτωβρίου 1888. 30 Ὀκτωβρίου 1888. 13 Ἰανουαρίου 1889. Πρακτικὰ τῆς Βουλῆς. Γ'. συνόδου ΙΔ'. περιόδου Συνεδρίας 13. Ἰανουαρίου 1889. Γ. Λαμπάκη Μονὴ Δαφνίου ἔκδοσις 1889 σελ. 62, 70, 73, 74, 94, 95, 96, 198 κλ. πρὸλ. Λαμπάκη. Ἡ Μονὴ Δαφνίου μετὰ τὰς ἐπισκευὰς ἔκδ. 1898. Χριστ. Ἐργ. Ἑταιρ. Δελτ. Α'. σελ. 56—59 Δελτ. Β'. σελ. 63. κλ. κλ.

Ἐν Δεσφίνα ὑπάρχουσι τρεῖς ἐνοριακαὶ ἐκκλησίαι, τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους καὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Παρεκκλήσια δὲ ἑννέα, ἐξ ὧν ἐπεσκέφθημεν τὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τὸ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου.

Ὡσαύτως τῇ 13 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν τὴν παρὰ τὴν Δεσφίναν ἀρχαίαν Μονὴν τοῦ Προδρόμου, ἐπίσης καὶ τὸν ἐξωθεν ταύτης ἀρχαῖον ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (μηκ. 8,35 πλ. 2,65) φέροντα ἀγιογραφίας ιβ' — ιγ'. αἰῶνος, σπουδάσαντες ἅπαντα τὰ κειμήλια, τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰς Χριστιανικὰς Ἀρχαιότητας τοῦ ναοῦ.

Κατὰ τὴν 10 Σεπτεμβρίου τοῦ 1896 ἐπεσκέφθημεν τὴν Λαμίαν, ἐξετάσαντες πάντας τοὺς τε ἐνοριακοὺς καὶ τοὺς ἡρειπωμένους αὐτῆς ναοὺς. Ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας Δεσποίνης, ἰδρυμένῳ ἐπὶ ἀρχαιοτάτου χριστιανικοῦ ναοῦ, ἐπὶ κινήτου πίνακος ἀνεγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἔχουσαν οὕτως :

† Τῆνος δὲ τὸ ἔργου ἐν γράμασιν οὐ λέγω θς (= Θεός) γὰρ οἷ | δεν ὁ τὰ πάντα γινώσκων. ἐσκαλίσ | θη. ἱστορήθη. ἐχρυσώθη. κε ἐκαλ[ω] | πίσθη τὸ παρὸν τέμπλεον. διὰ σην[δρ]ομῆς. ἐξόδου τε καὶ θαπάνης· καὶ πλίστης | ἐπιμελείας τοῦ τημιωτάτου καὶ εὐγενεστάτου | ἄρχοντος· καὶ ἐπιτρόπου. Κυρὶ Κύρ Χα | τζηφίλου Πρωτεκδίκου, υἱοῦ τοῦ ποτε Χα | τζηπολυζώη. Ἀρχιερατεύον | [τος] τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ζη | τουνίου Κυρίου Κύρ Ἀνθίμου. ἐφημερε[ύ] | οντος δὲ τοῦ Πανοσιωτάτου κυρίου Κύρ Νικη | φόρου. Ἀνεψιοῦ τοῦ Χατζηφίλου ἔτη σωτηρίῳ αψλθ | νοεμθρίου ιη'. ἔγηναν η ολώτης. τὰ ἔξοδα τόσο | εἰς τὴν ξυλὴν. τόσο εἰς σκαληστικά. τόσο εἰς τὸ μάλα | μα. τόσο καὶ εἰς τὸ χρίσωμα· τόσο καὶ εἰς ταῖς ἡμέρ | [ν]ες τὸν ἀρηθμῶν γρόσια 900 ἡγουν ἐνεακό | σια.

Λόγου ἄξιον τὸ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ εἰκονοστάσιον, καθόσον ἐν τούτῳ διαφυλάσσονται λαμπρῶς αἱ διαιρέσεις τῶν διαστύλων τῆς

ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὃ ἐπ' αὐτῶν κοσμήτης, καὶ αἱ μετὰ τὴν νίκην τῶν φίλων τῶν ἁγίων εἰκόνων ὑπεράνω τοῦ κοσμήτου τοποθετηθεῖσαι ἱεραὶ εἰκόνες τοῦ δωδεκαώρτου.

Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ τοῦ καλουμένου «**Παναγία Ἀρχοντική**», ἧς ἔφοροι οἱ γεωργοί, ἀνορθογράφως ἀναγινώσκομεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην.

Ἐπὶ τὴν Ἀρχιερατία[r] τοῦ Θεοφιλεστάτου | Ἐπισκόπου Ζητουνίου Κυρίου Κυρίου Ἀνθίμου | † Ὁ θεῖος οἶκος οὗτος ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας | Θεοτόκου ἥτοι τῶν Εἰσοδίων ἦν. ἐκ φθόνου τοῦ μισοκάλου | ἐκατακίη ἐξ ἐδάφους ἰδοὺ πάλιν Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἀνακενίθη ἐπὶ ἔτος ΑΨΕ (=1760) | διὰ ἐξόδων τοῦ ἐντιμοτάτου ἀρχόντος Κυρίου Κυρίου Δημητρίου Παπαδημητρούπλου ταπεινοῦ κτητορ[ος] | διὰ δὲ συνδρομῆς τῶν ἐντιμοτάτων ἀρχόντων Κυρίου Ἰωαννάκου καὶ Κῆρ Δούκα καὶ τῶν λοιπῶν | καὶ ἀνιστορήθη διὰ ἐξόδων τοῦ ἐδεσιμοτάτου Κυρίου Πατᾶ Ἰωάννου νιοῦ τοῦ Πατᾶ Ἀναστασίου οἰκονόμου | ἔτος αψξβ (=1762) μηνὶ Ἰουνίου κα'.

Τῇ 13 Σεπτεμβρίου ἐπεσκέφθημεν ἐν τῷ Λιανοκλαδίῳ τοῦ δήμου Παραχελωιτῶν τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἔνθα ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου ἀνέγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην.

«**Α. Οὗτος ὁ θεὸς καὶ πάνσεπτος ναὸς τοῦ Μεγαλομάρτυρος | ἁγίου Γεωργίου | οἰκοδομήθη παρὰ τινος εὐσεβοῦς κολουμένου Βήτου (1) κατὰ τὸ ἔτος 1813.**

Β. Ἐτέρᾳ κατασκευῇ τοῦ ναοῦ ταβάνη τέμπλεον καὶ ἱεραὶ εἰκόναι ἔγειναν εἰς τὰ 1840 δαπάνῃ τῆς Ἐκκλησίας καὶ δι' ἐπιμελείας τοῦ ἐνδεσιμοτάτου Παπαῖωάννου Εὐσταθίου Ζαβλάγγου Ἀναγ. Δάμπαση Γ. Κολοβου.

Γ. Πρὸς τούτους ἐξωγραφίσθη ἅπας ὁ ἅγιος Ναὸς κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Φι | λοχρίστου ἡμῶν Ὁθωνος Α'. Σὺν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ Ἀμαλία | καὶ ἀρχιεπισκόπου Λαμίας | Καλλινίκου ἀρχιε.

(1) Κατὰ πληροορίαν, ἣν ἔδωκεν ἡμεῖς ὁ ἐν Λαμία ἱστοριοδίτης κ. Ι. Γεωργιάδης, οὗτος ἦν ἐπ' στάτης τῶν ἐν Φθιώτιδι κτημάτων τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, λίαν τυραννικὸς καὶ αὐθαίρετος. Διὰ τοῦτο τῇ αἰτήσῃ τῆς γυναικὸς τοῦ ἐν Λαμία Βέη-ζαδὲ γαλλῇ Βέη, ἐγγονῆς οὖσης τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, οὗτος πανηγυρικῶς ἀπηγοίσθη ἐν Ὑπάτῃ τῷ 1819.

ρατεύοντος δὲ τῆς ἱερέως Ἐκκλησίας Παπαχρήστου Νικολάου καὶ Παπανικολάου Γ. Κολοκοῦ ἐπιτροπεύον δὲ τοῦ Ἀναγ. Κολοκυθόπουλος δι' ἐπιμελείας δὲ τοῦ Ἀναστ. Ζαδλάγκκα Εὐθυμίου Δαμπάση Μάτση | Χρήστου Νικολ. | Χριστοπούλου Δημ. Χονδροῦ καὶ Γ. Μυλωνᾶ καὶ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν.

Δ. Διὰ χειρὸς Ἀναγ. Ζωγράφος | καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἀναστασίου Ἀναγνώστου Ἰωάννου ἐκ Γρεθενῶν. 1862. Μαρτίου 5 ». ⁽¹⁾

Τῇ 13 Σεπτεμβρίου ἐπισκέφθημεν τὴν Ὑπάτην ἥτοι τὰς Νέας Πάτρας, αἵτινες ἔχουσι δύο ναοὺς, τὸν Ἅγιον Νικόλαον, ὅστις ἦν καὶ ἡ ἀρχαία Μητρόπολις, καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. ⁽²⁾

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εὗρομεν εἰκόνας τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ Σεραφεῖμ ἐπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου τοῦ ἔτους 1797· ἐπίσης καὶ εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἡρωδίωνος. Αἱ δὲ λοιπαὶ εἰκόνες εἰσὶν ἔργα ἀθλίας τέχνης. Ἐν ταῖς Νέαις Πάτραις τῇ 14 Σεπτεμβρίου καταμετρήσαμεν τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἡρωδίωνος, ἐνὸς τῶν 70 Ἀποστόλων, καὶ πρώτου ἐπισκόπου Ὑπάτης, οὗ ἡ μνήμη τῇ 8 Ἀπριλίου· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ὑπάτης εὗρηται πάντοτε ἡ εἰκὼν τοῦ Ἁγ. Ἡρωδίωνος. Τοῦ ναοῦ τούτου ἐλάχιστα λείψανα περιεσώθησαν.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ Μητροπολιτικῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, περιεσώθη ἀρχαία εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· πρὸς δὲ λόγου ἄξιος

1. Τανῦν ὁ Ναὸς οὗτος δὲν ὑπάρχει, ἐπ' αὐτοῦ δ' ἀνιδρῦθη ὅλως νέος.

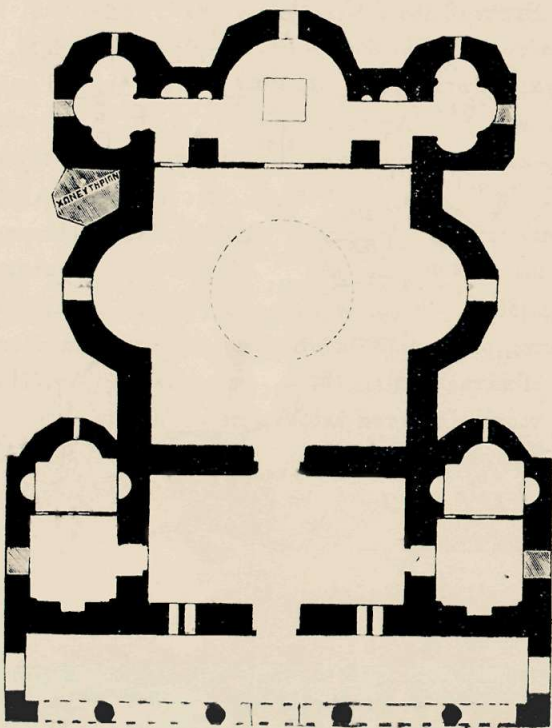
2. Γνωστὸν ὅτι ἐν Ὑπάτῃ μεγάλη τῇ 14 Σεπτεμβρίου τελεῖται ἐμπορικὴ πανήγυρις. Κατὰ ταύτην ἐν τῷ ἔτει 1896 τὴν ἱεουργίαν ἐτέλεσαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ Ὑπάτης ὁ ἀπὸ τῆς ἐφημερείας τοῦ Ἀθηνῆσι Ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Λειψία ὁμωνύμου Ναοῦ, Μητρικὸς ἰδίως ἡμῶν φίλος Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Κωνσταντῖνος Καλοζύμης ἐν ἀπλῇ πατρικῇ γλώσσῃ ἀπὸ τῆς ὥραιας πύλης κηρύξας πρὸς τὸν λαόν.

Δυστυχῶς κατὰ τὴν νύκτα ταύτην τῆς 14—15 Σεπτεμβρίου σφοδρὰ θύελλα ἐπιπεσοῦσα ἐπέφερε φοδερὰν πλημμύραν τοῦ ποταμοῦ τῆς Ὑπάτης, ἐν ᾗ καὶ τινες τῶν ἐν τῇ πανηγύρει συρρευσάντων ἐπνίγησαν.

κώδιξ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως Νέων Πατρῶν, $0,53 \times 0,40$, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς:

« Κώδιξ ἱερὸς τῆς Μητροπόλεως νέων Πατρῶν ἐν ἔτει ἀπὸ θεογονίας τῷ ρωζ (1807) — Βίοι καὶ πολιτεῖαι τῶν πανιερωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων ἀπὸ τὸ αὐν (1650) ἔτους τοῦ ὁωτηρίου ὡς εὐρέθισαν γεγραμμένα ἐν τινι παλαιῷ βιβλίῳ ».

Τῇ 17 Σεπτεμ. μετὰ τοῦ Σεβ. ἀρχιεπισκόπου κ. Κωνστ. Καλοζύμη ἐπεσκέφθημεν τὴν ἐγγὺς κειμένην Μονὴν τοῦ Ἀγάθωνος, θαυμάσιον ἀρχιτεκτονικὸν οἰκοδόμημα, οὗ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν κάτοψιν καταμετρήσαντες κατεθέσαμεν ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2320 (Εἰκ. 9).

Εἰκ. 9.

Ἀρχιτεκτονικὴ κάτοψις τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς Ἀγάθωνος

Ὁ ναὸς ἐστὶν ἔργον ιε'—ις'. αἰῶνος. Πάντα ὅμως τὰ ἐν αὐτῷ

παρουσιάζουσιν ὄψιν ὅλως νέαν. Ἀγιογραφίαι διεσώθησαν μόνον ἐν τῇ Ἱερᾷ Προθέσει καὶ τῷ Διακονικῷ καὶ ταῖς δύο παρεκκλησίαις τοῦ νάρθηκος.

Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους εὑρεται ἡ εἰκὼν τοῦ κτήτορος Χατζηδημάκη, ὅστις κρατῶν τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν Ἐκκλησίαν φορεῖ ἐρυθρὰν γοῦναν ἕως κάτω, ἔχουσαν μανίκια στενά. Περὶ τοὺς ὤμους δὲ ἐραπλοῦται ἐπώμιον, λευκὴ πάλιν γοῦνα. Τὸ πρόσωπον καὶ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς εἰσὶ κατεστραμμένα. Φέρει στενότατον κόκκινον πανταλόνι (ποτοῦρι), οὗτινος φαίνονται μόλις 0,045, καὶ κόκκινα σανδάλια.

Ἐν ταῖς ἀπεριμμένοις ἀμφίοις τοῦ ναοῦ εὑρομεν πολυτιμότατον μέλαν μεταξωτὸν ὠμοφόριον μ.κ. 3,60 πλ. 0,28, ὅπερ κατεθέσαμεν ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2241. Ἐπ' αὐτοῦ ἀναγινώσκομεν:

ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς ἄκρας

« † Φιλοθέου Ἀρχιερέος ΖΓΜΒ (=7143=1635) »

ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας

« † Δούλης Θεοῦ (=Θεοῦ) Μαλοῦχος ΖΡΜΓ (=7143=1735) ».

† ΦΙΛΟΘΕΟΥ. ΑΡΧΙΕΡΕΩ. ΖΓΜΒ
† ΔΟΥΛΗΣ. ΜΑΛΟΥΧΟΥ ΚΡ. ΖΡΜΓ

Ἐκ τούτου ἀριδῆλως βλέπομεν ὅτι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἐν τῇ Ἀγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ μελανοὺς ἐγχρῶντο ἀμφίους. (1).

Τῇ 19 Σεπτεμβρίου ἐζητάσαμεν τὴν Στυλίδα.

1. Ἐν Βυζαντίῳ γνωστὸν ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κατὰ τὴν Μεγάλῃν ἑβδομάδα μέλαιναν ἀμφιέννυται στολὴν, ἥτοι μέλαν ἐπιτραχήλιον, σάκκον ὠμοφόριον μίτραν, ράβδον κ.τ.λ. ἐν δὲ τῇ προθεωρίᾳ Ἰωάννου Ναθαναὴλ σελ. 19. ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὴν Μεγάλῃν Τεσσαρακοστὴν πολλὰκις ἐνεδύνοντο κόκκινα εἰς ἔνδειξιν τοῦ μαρτυρικοῦ πάθους τοῦ Κυρίου. «Οἱ ἱερεῖς φοροῦσιν ἄσπρα ἱερὰ ἐνδύματα διὰ τὸ φαίνεται εἰς αὐτοὺς ἡ καθαρότης τῆς χάριτος καὶ τὸ φω-

Ἐν τῷ μόνῳ δὲ ἐνοριακῷ ταύτης ναῷ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, ναῷ νέῳ εὗρομεν εἰκόνα τῆς ὁδηγητρίας ἔργον τοῦ 1600—1700 δυστυχῶς κατεστραμμένην διὰ ἀτέχνου ἐπιδιορθώσεως.

Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς Στυλίδος ἐπὶ ὀξυκορύφου λόφου ἐπεσκέφθημεν τὴν διαλελυμένην Μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως (μηκ. 11.70 πλ. 8 65) μετὰ τοῦ παρεκκλητίου τοῦ Ἀγίου Βλασίου, ἐξ οὗ καὶ ἡ Μονὴ « Ἁγίος Βλάσιος » καλεῖται.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ ἀναγινώσκομεν ἀνορθογράφως τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην :

† ἀνιστορίθῃ ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς οὗτος | τῆς ἁγίας μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν | *Η*υσοῦ *Χ*ϋ (=Χριστοῦ) ἀρχιερατεύοντος τοῦ Θεοφαιλεστάτου ἐψησ | κόπου Κυρίου *Κ*ηρ Ἀνθήμου καὶ ἡγουμαιναίβοντος ἡγεμεῖον νε | ρομονάχου καὶ διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου *Κ*ωνσταντῆ καὶ *Ν*ικολῶ τῶν | *Κ*αραλμπαίων | καὶ ἀναγνώστου τῆς *Μ*όρφος ἔτος 1752 ὀκτοβρίου 1.

Αἱ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἁγιογραφίαι εἰσιν ἀνάξια λόγου ἔργα τοῦ 1752.

Ἐπὶ τοῦ θόλου περὶ τὸν παντοκράτορα ἀναγινώσκομεν :

« † Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ *Κ*ς (=Κύριος) ἐπὶ πάντας τοὺς οἰοὺς (υἱοὺς) τῶν ἀνθρώπων ».

Ἐπὶ τῆς κόγχης τοῦ ναοῦ παρίσταται ἡ πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν. Κάτωθεν δὲ ἡ θεία Μετάληψις· καὶ κατωτέρω οἱ Μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἱεράρχαι Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Μέγας Βασίλειος καὶ Μέγας Ἀθανάσιος. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ παρίσταται ὁ ἅγιος ἄρτος ἐν μορφῇ βρέφους.

Ἀξιολογότεραι εἰσὶν αἱ ἁγιογραφίαι αἱ περισωθεῖσαι ἐν τῷ ἐγγύς· ναέσκῳ τῶν Γενεθλίων τοῦ Προδρόμου (μηκ. 6,80 πλ. 5,45),

---

τεινόν, πολλὰ ἑξ ἑαυτοῦ ἐνδύνονται καὶ κόκκινα, τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην τεσσαρακοστήν, σημεῖον, νὰ κλαίωμεν τὴν ἁμαρτίαν μας, καὶ δι' ἐκεῖνον ὅπου ἐσφάγηκε δι' ἡμᾶς, ἵνα ὅταν ἐνθυμηθῶμεν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ πάθους νὰ τὸν μιμηθῶμεν ».

ὃν διακρίνεται ὁ Ἅγιος Κυρίκος (νήπιον), ὅστις δεικνύων τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ πληγὴν λέγει τῷ Σωτῆρι :

« **Διὰ Σὲ Χριστὲ τέθλακέ μου τὴν κάραν** ».

Ὁ αὐτὸς Ἅγ. Κυρίκος ἐν τῇ ἁγιογραφίᾳ τοῦ μεγάλου ναοῦ παραλάσσοντα λέγει ταῦτα: **Μὴ πτοῦ ἡμετέρου μου τὰς ἀπειλὰς.**

Ἐν τῷ μύακι εἰκονίζεται ἡ Πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν· καὶ ὑπ' αὐτὴν οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Βασίλειος ὁ Μέγας καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος συλλειτουργοῦντες.

Ἐν μέσῳ τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ παρίσταται ὁ Ἅγιος Ἄρτος ἐν τύπῳ τετραβλώμου σφραγίδος.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ τοῦ Προδρόμου ἀναγινώσκομεν :

Εἰκ. 10.

Ἰνδοῦς Χριστὸς νικᾷ
Φῶς Χριστοῦ Φαίνει Παῖσι.
Ἔτους ζξζ (=6067=1339) εἰσίν. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2209 ἐξόχου τέ-
χνης χρυσοκέντητον ἐπιγονάτιον, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ὁ ἱερὸς νικητήρ.

Ἱστορίδι ὁ Θιος ναὸς | τοῦ τιμίου
Προδρόμου διὰ | συνδρομῆς τοῦ Πα-
νοσιωτάτου καθηγουμένου | Κυρίου
Νικηφόρου ἐπὶ τῆς Ἀρχιερατίας |
τοῦ θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ζητου-
ρίου | Κυρίου Ἀνθίμου ἐπὶ ἔτους
1755 | ἐφιμερεύοντος Πατρὸς | ἱε-
ρομονά | χου Ἀπολλίου ις'.

Ἀμφότεροι οἱ ναοὶ εἰσὶ σύγχρονοι.

Ὅπισθεν τοῦ Ἱεροῦ βήματος ἔνω τῆς
κόγχης ἐπὶ λίθου ἐγεγραμμένου καὶ
προχείρως ἱερογραφηθέντος ἀναγινώ-
σκομεν : (Εἰκ. 10).

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν περιηγή-
σεων ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος 1896.

**Γ'. Λόγου ἄξια ἀντικείμενα
κατὰ τὸ ἔτος 1896 εἶδελ-
θόντα εἰς τὸ Μουσεῖον
ἡμῶν.**

Τὰ σπουδαιότερα τῶν εἰς τὸ Μου-
σεῖον ἡμῶν περιελθόντων ἀντικειμένων
Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2209 ἐξόχου τέ-
χνης χρυσοκέντητον ἐπιγονάτιον, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ὁ ἱερὸς νικητήρ.

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2210 καὶ 2211 χρυσοκέντητα ἐπιμάνικα, ἐφ' ὧν εἰκονίζεται ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μὲν, ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐτέρου, τὸ «**μὴ μου ἄπτου**». Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2241 μέλαν ὠμοφόριον, περὶ οὗ ἰδὲ ἐν σελ. 47, καὶ

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2248—2300 καταγραφέντα βιβλία ἐκ δωρεᾶς τῆς κ. Ἀργυρ. Πασπάτη.

Αἱ περὶ τῶν ἡμετέρων ἔργων κρίσεις, αἱ δημοσιευόμεναι ἐν τοῖς «**Βυζαντινοῖς χρονικοῖς**» (τόμ. I.) καὶ ἐν ἰδιαιτέρᾳ κρίσει τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας κ. Schultze (Theologisches Literaturblatt, 30 Oct. 1896), εἰσὶ λίαν παρήγορα ἐχέγγυα διὰ τὰς ἐργασίας τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας.

Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ γνωρίζομεν τοῖς φίλοις ἐταίροις, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας δι' ἐγγράφου αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. $\frac{7065}{4698}$ ἀπὸ 22 Μαΐου 1896, γνωρισθέντος ἡμῖν δι' ἐγγράφου τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπ' ἀριθ. $\frac{1722}{1341}$ ἀπὸ 24 Μαΐου 1895, ἐνεκρίθη ἵνα ὡς Ὑφηγητῆς διδάσκωμεν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ τὸ μάθημα τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας.

Ἡ προσενεχθεῖσα τιμὴ αὕτη εἶμαι βέβαιος, Κύριοι, ὅτι στενό-τερον συνδέει τὰς ἐργασίας τῆς Ἐταιρείας ἡμῶν πρὸς τὴν Ἐπιστήμην τῆς ἡμετέρας Πατρίδος.

Ἐν τέλει δὲ εἰς ἀπάντησιν ἀμφισβητήσεως τοῦ τακτικοῦ μέλους τῆς Ἐταιρείας ἡμῶν κ. Ν. Τσιγαρᾶ, ἐξενεχθείσης κατὰ τὴν Συνεδρίασιν τῆς Ἰεθνικῆς Συνελεύσεως τῆς 19 Ἀπριλίου 1896 περὶ τῆς σιδηρᾶς ζώνης, τῆς ὑπ' ἀριθ. 2141 καταγραφείσης ἐν τῷ Μουσείῳ, ὅτι αὕτη δὲν ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς ζώνη ἀσκητικῇ (1), ἀλλὰ δι' ἄλλον σκοπόν, ἔχομεν ἐπιδειξάι ἐπιστολὴν τοῦ

1. Τοιαῦτα τῶν ἀρχαίων ἀσκητῶν βασανιστήρια ὅρα Μεγ. Βασιλείου Ἐπιστολ. I 45. ἔκδ. Migne XXXII σελ. 365—368, Χρυσοστόμου πρὸς Ἐβρεσίους, ἔκδ. Migne LXII 10 ἐξ οὗ καὶ μοναχοὶ σιδηροῦμενοι.

Προηγούμενου τῆς Μονῆς Δουσίκου κ. Θεοφάνους Ἀγγελίδου ἀπὸ 10
Μαρτίου, ἐν ᾗ γνωρίζεται ὅτι ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ζώνη μοναχῶν. (2)

2. Ἴδου ὡς ἔχει ἡ ἐπιστολή:

Ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ Δουσίκου τῇ 10/3/96.

Ἀξιαγάπητέ μοι κύριε Γ. Λαμπάκη.

.....
.....
.....

“Ὅσον διὰ τὴν σιδηρὰν ζώνην, γνωρίζω ὑμῖν ὅτι τὴν ἐφόρουν οἱ παλαιοὶ μοναχοὶ τῆς Μονῆς, τὰς νύκτας ἐν τῷ κελλίῳ των, καθ’ ἧς ἐξετέλουν τὰς παννυχίους πρὸς Ὑψιστον εὐχὰς καὶ δεήσεις καὶ διὰ τὰ δύνανται ν’ ἀντέχωσιν ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ ὀρθοστασίας, ἔδενον ἐκ τῶν κρίκων τῆς ζώνης μὲ σχοινίον σπάγγο χονδρὸν ἐνὸς δακτύλου ἀπὸ ἐτέρους κρίκους, οὓς εἶχον ἐν τῷ νταβανίῳ ἐνώπιον τοῦ προσκυνηταρίου ἐν τῷ κελλίῳ των, καὶ ἅμα ὡς κατελάμβανεν αὐτοὺς ὁ ὕπνος ἐκ τοῦ πολλοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος καὶ αὐπνίας καὶ ἐπρόκειτο νὰ καταπέσωσιν εἰς τὸ ἔδαφος, ἀνεπαισθήτως ἐκράτουν αὐτοὺς τὰ σχοινία τὰ ἐκ τοῦ νταβανίου ἡρτημένα καὶ ἐκ τῆς ζώνης δεδεμένα. Αὕτη εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ἐκ παραδόσεως τῶν ἀρχαιοτέρων εἰδησις.

“Ὅσον δὲ διὰ τὴν διὰ τρελλοὺς χρήσιν αὐτῆς, ὡς εἶπεν ὑμῖν ἕτερός τις, τοῦτο ἐν τῇ Μονῇ Δουσίκου δὲν ὑπῆρξε, διότι ἡ Μονὴ αὕτη οὔτε ὑπῆρξέ ποτε προσκύνημα διὰ τρελλοὺς, οὔτε ὑπάρχει, εἴτε διότι ἡ θύρα τῆς Μονῆς δὲν ἦτο ἰσόγειος, εἴτε διότι ὁ κτήτωρ τῆς Μονῆς Ἅγιος Βησσαρίων δὲν ἔλαβε τοιαύτην παρὰ Θεοῦ χάριν θεραπεύων τοιοῦτους, εἴτε, εἴτε... τοιοῦτον προσκύνημα ὑπῆρξε, καὶ ὑφίσταται ἐν Βαρλόπη τοῦ Δήμου Πιαλίων ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Νικολάου Μυρέων, ἔνθα ὑφίστανται κρίκοι καὶ ἀλύσεις ἱκανοὶ προσηρηγμένοι ἐνὶ τῶν κιόνων τοῦ Νάρθηκος τοῦ Ναοῦ τούτου ἐξ ὧν δένουσι μέχρι σήμερον τοὺς τρελλοὺς, ὧν οἱ πλεῖστοι θεραπεύονται. — Ταῦτα καὶ περὶ τῆς ζώνης κατὰ τὸ ἐνόν.

Ὁ προηγούμενος τῆς Μ. Δουσίκου

Θ. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ